

TIỂU THƯ CON QUAN VIỆT NAM ĐỘC NHẤT VÔ NHỊ BỊ ĐUỔI HỌC LÀ AI?

Khúc Thụy Du

Hoài Niệm Miền Nam Một Thời



Nguyễn Thị Thiều Anh sinh năm 1921

Nguyễn Khắc Niêm
cha của Thiều Anh

Nguyễn Thị Thiều Anh sinh năm 1921 tại phủ Anh Sơn, Nghệ An, quê xã Sơn Hòa, huyện Hương Sơn, Hà Tĩnh. Bà là con gái cụ Hoàng giáp Nguyễn Khắc Niêm đương chức Phủ doãn Thừa Thiên - kinh đô Huế.

Từ khi còn là một cô nữ sinh Đồng Khánh, Nguyễn Thị Thiều Anh đã nổi tiếng là cô gái đầu tiên trong

kinh thành Huế dám đi xe đạp khắp kinh thành. Nguyên do của việc này bởi vốn học giỏi văn, cô học trò tuổi mới 15 lúc ấy đã tự nguyện tham gia vào “học sinh văn đoàn”, vừa chịu trách nhiệm biên tập vừa lo công việc quản trị tờ báo phải chạy “phát hành” và giao dịch nên phải tập đi xe mới đủ thời gian. Và người cổ vũ động viên cô gái tập đi xe ấy chính là người anh ruột - Nguyễn Khắc Viện, một nhà văn, nhà báo, nhà văn hóa, bác sĩ nổi tiếng không chỉ ở ta mà cả ở Pháp.

Không chỉ là cô gái đầu tiên ở kinh thành biết đi xe đạp, bà còn nổi tiếng bởi là một tiểu thư khuê các độc nhất vô nhị bị đuổi học.

Chuyện bà bị đuổi học sau này đã thành giai thoại của gia đình và được rất nhiều người xung quanh kể lại.

Những ai biết lý do vì sao bà bị đuổi học sẽ thấy khâm phục tính cách của một tiểu thư con quan khảng khái, chính trực.

Là con gái quan Phủ doãn Thừa Thiên nên từ nhỏ, bà đã được cụ thân sinh là ông Nguyễn Khắc Niêm, Hoàng giáp khoa Đinh Mùi, cho đi học. Khi còn là một nữ sinh Đồng Khánh, bà nổi tiếng là một người học giỏi.

Năm 1937, cô học trò này đã nổi tiếng khi đoạt giải nhất trong kỳ thi học sinh giỏi văn toàn quốc với số điểm 20/20, được nhà vua đích thân trao giải thưởng gồm một xấp vải đẹp, một chiếc đàn banjo và một cuốn Larousse Ménager.

Cô gái giỏi văn ấy không chỉ học giỏi mà ngay từ tuổi trăng tròn đã có bài thơ “Chiếc nón Huế” làm cho các bậc thi sĩ đàn anh như Xuân Diệu, Tế Hanh, Thanh Tịnh phải để mắt đến.

"...Sung sướng cầm chiếc nón

Đội nghiêng nghiêng lên đầu

Thướt tha hơi làm dáng

Thên thện... em bước mau...

Me cười: Ồ con me

Dĩ dỏm học làm sang

Chỉ thiếu chiếc kiềng vàng

Con thành "Cô gái Huế"..."

Năm 1947, Giáo sư Nguyễn Lân đã chọn đưa bài này vào sách giáo khoa văn lớp 6.

Thế nhưng, đường học hành thênh thang của cô tiểu thư Nguyễn Thị Thiều Anh bị ngắt quãng vì Thiều Anh đã dám cãi một cô giáo người Pháp bởi bà ta đã xúc phạm, miệt thị dân tộc Việt Nam.

Lúc đó, Nguyễn Thị Thiều Anh đang là nữ sinh Đồng Khánh (Huế), học lớp 2e année, tương đương lớp 7 bây giờ. Một lần, trong giờ thi học kỳ tiếng Pháp, chỉ vì bài làm xuất sắc hơn những bài kiểm tra bình thường, mà Nguyễn Thị Thiều Anh bị cô giáo người Pháp nghi rằng quay cóp.

Không chỉ thế, bà ta còn dằn

g những lời lẽ miệt thị để xúc phạm người Việt Nam: “Dân An Nam các cô đều là quân ăn cắp”. Câu nói đó đã động chạm đến lòng tự tôn dân tộc của Thiều Anh, khiến bà đứng phắt dậy, khẳng khái nói:

"Trên thế giới này, dân tộc nào cũng có người lương thiện, có kẻ ăn cắp. Tôi cũng công nhận người Pháp như các bà qua đây không ai ăn cắp, vì các vị đã bóc lột chúng tôi tận xương tủy, đã giàu có tốt cùng rồi! Đối với chúng tôi thì tất cả những người Pháp sang xâm chiếm tàn bạo đất nước Việt Nam đều là quân ăn cướp".

Câu nói của Nguyễn Thị Thiều Anh lúc đó không chỉ khiến bà giáo viên người Pháp giận tím mặt mũi, mà còn khiến cả lớp học lặng im phăng phắc vì choáng váng.

Câu chuyện đó nhanh chóng lan đi khắp trường Đồng Khánh rồi lan ra khắp kinh thành Huế. Không ai tin rằng, một tiểu thư con quan Phủ doãn Thừa Thiên lại dám nói những lời lẽ đánh thép thế với Thực dân Pháp.

Mặc cho bà hiệu trưởng khuyên Nguyễn Thị Thiều Anh xin lỗi, mặc cho thân phụ đang ngồi ghế Phủ doãn Thừa Thiên, bà nhất quyết không cúi đầu. Bà thà chấp nhận bị đuổi học với cái ‘án’ như là chung thân: “...bị đuổi học khỏi trường... bị cấm thi 3 năm vì có tư tưởng phản nghịch” chứ không chịu hạ mình, bởi với tiểu thư Thiều Anh, đó không chỉ là danh dự của riêng bà, mà còn là danh dự của dân tộc. Điều thiêng liêng đó, không gì có thể xâm phạm được.

Nguyễn Thị Thiều Anh thất học từ đó. Mãi đến sau 1954, ra Hà Nội, lúc đã gần 35 tuổi, mới được đi học lớp được tá.

(Nguyễn Phú Yên)